

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานอาชีพ และคู่มือการปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เนื่องจากระบบการประเมินมาตรฐานอาชีพเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำบุคคลเข้าสู่คุณวุฒิวิชาชีพ จะต้องมีการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพ และแนวทางการปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อให้การจัดตั้งและดำเนินการระบบคุณวุฒิวิชาชีพของไทยมีความสมบูรณ์ สามารถแก้ไขปัญหาการผลิตกำลังคนได้ มีมาตรฐานอ้างอิงเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของกำลังคนให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

การดำเนินงานวิจัยมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) การกำหนดแนวคิดและออกแบบกระบวนการวิจัยโดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์และวิธีการ กำหนดกระบวนการในการทำวิจัย 2) การจัดทำร่างมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพและคู่มือการปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพ 3) การจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อพิจารณารับรองมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าของกิจการจากกลุ่มอาชีพ และนักวิชาการ จำนวน 20 คน ประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงในการจัดทำมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพ และคู่มือปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพ 4) การประชุมแนวทางปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจาก 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเครื่องประดับอัญมณี กลุ่มอาชีพผลิตสิ่งทอ และกลุ่มอาชีพค้าปลีก จำนวนรวม 20 คน เพื่อให้ความรู้และทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติงานประเมิน วางแผนการประเมินในการทดลองปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ 5) การปฏิบัติงานประเมินสมรรถนะวิชาชีพตามขั้นตอนการประเมินที่กำหนดในมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมิน โดยทดลองประเมินผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอาชีพทั้ง 3 กลุ่มตามมาตรฐานอาชีพแต่ละระดับ มีผู้รับการประเมินรวม 57 คน แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยมาตรฐานอาชีพของผู้ประเมินสมรรถนะประกอบด้วย หน่วยสมรรถนะหลัก 4 หน่วย ได้แก่ 1) วางแผนการประเมินสมรรถนะวิชาชีพ 2) เตรียมการประเมิน 3) ดำเนินการประเมิน 4) รายงานผลการประเมิน และได้สมรรถนะย่อยที่สอดคล้องกับหน่วยสมรรถนะหลักรวม

11 หน่วย แต่ละสมรรถนะย่อยมีองค์ประกอบ ได้แก่ เกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขต และความรู้ที่ประยุกต์ใช้ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับสมรรถนะย่อย หน่วยสมรรถนะหลักแต่ละหน่วยมีร่องรอยหลักฐานกำหนดขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงสมรรถนะของผู้ประเมิน ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

ขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินสมรรถนะวิชาชีพมี 17 ขั้นตอน ที่ครอบคลุมและสัมพันธ์กับหน่วยสมรรถนะทั้ง 4 หน่วย ใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ประเมินและแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการประเมินรวม 8 แบบ เป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการประเมินได้อย่างเหมาะสม ผลจากการทดลองใช้ประเมินสมรรถนะวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ระบบการประเมินโปร่งใส สามารถเปิดเผยได้ในระดับมากที่สุด วิธีการประเมินสอดคล้องกับการปฏิบัติจริงในอาชีพมาก และช่วยกระตุ้นให้ผู้รับการประเมินพัฒนาสมรรถนะของตนเองได้มาก ส่วนผู้รับการประเมินเห็นว่า ระบบคุณวุฒิวิชาชีพทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสมรรถนะของตนเอง ช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการพัฒนาสมรรถนะตนเองอย่างต่อเนื่อง และผลของการประเมินตรงกับสมรรถนะวิชาชีพของตนเอง มาตรฐานอาชีพส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานในอาชีพมีเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของตนเองได้อย่างตรงทิศทาง และต่อเนื่อง

Abstract

The purpose of this study was to develop the assessors' occupational standards or competency standard and manual for assessors relating to Thai Vocational Qualification because the assessment procedure of assessors' occupational standards was a crucial factor for leading individuals to obtain Thai Vocational Qualification. It required an effective procedure of occupational assessment for assessors and guidelines for the work of assessment in order to completely establish and manage the Thai Vocational Qualification system. This was able to solve the problems of manpower to meet the international standards. There were five phases of this study as follows. The first phase was to define the concepts and design research methodology by analyzing the data used for formulating research problems, objectives, and processes. The second phase was to draft the assessors' occupational or competences standards and manual. The third phase was to conduct a focus group type of seminar for verification and validation of the assessors' occupational standards and manual. The focus group consisted of 20 experts of administrators, business owners, and academics. They verified and validated the assessors' occupational standards and manual and also made recommendations for improvement. The fourth phase was to organize a meeting for practical guidelines with a panel of 20 experts from three occupational clusters, jewelry craftsmen, manufacturing textile, and retailers. They were provided with knowledge and understanding of the practical guidelines of assessment, planning, and evaluation in order to conduct experiment for the practical work of assessors. The fifth phase was for a group to work as assessors by following the guidelines and procedures of assessment given in the assessors' occupational standards and manual. Fifty-seven people from the three occupational clusters were assessed by the assessors. Data were analyzed and the finding indicated that the assessors' occupational standards consisted of four major units of competence and 11 elements of competence relating to the four major units of competence. The four major units of competence were 1) planning, 2) preparing, 3) conducting, and 4) reporting the assessment. Each element of competence consisted of performance criteria, range, and related knowledge evidence. In each major unit of competence, some evidences were made to demonstrate the qualitative and competence of the assessors. There were 17 steps for assessing competence related to the four major units of competence for professional assessors. There were 8 assessment forms used as guidelines and applied to appropriate assessment. Results of experiment in the use of the assessment procedure to assess the vocational qualification given by the experts indicated that the assessment procedure was transparent and accountable at a "very high" level. The assessment procedure was relevant to the real practice of occupation and encouraged those who were assessed to improve themselves at a "high" level. Those who were assessed pointed out that the Thai Vocational Qualification made them proud of their competences, encouraged them to continue improving their competences, and the results of assessment relevance to their occupational competences. The occupational standards showed the occupational practitioners to see their clear goals and the right, continuous approaches to improve their competences.